

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий медичний інститут
Кафедра стоматології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ННМІ

_____ Андрій ЛОБОДА
« ____ » _____ 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОРТОПЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЯ

Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
Складник освіти	Післядипломна освіта, первинна спеціалізація
Спеціальність	Стоматологія
Попередня освіта	Ступінь магістра за спеціальністю 221 «Стоматологія»

Розробник:

д. мед. н., професор, професор кафедри стоматології Лахтін Ю.В.;
д-р філ., асистент Звягін Сергій Миколайович;

Програму обговорено і схвалено на засіданні кафедри стоматології протокол № 12 від 13.05.2026 р.

Суми 2026

**ДАНИ ПРО РЕЦЕНЗУВАННЯ ТА ПОГОДЖЕННЯ
РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Розробник:

_____, _____
(прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)

Рецензування програми дисципліни	робочої навчальної	_____ Прізвище, ініціали, посада рецензента або дата і номер протоколу засідання експертної ради роботодавців
Розглянуто та схвалено на засіданні робочої проектної групи (РПГ) освітньої програми ²⁾	« _____ » (назва освітньої програми)	протокол від _____ № _____ Керівник РПГ (гарант освітньої програми) _____ (підпис) (прізвище, ініціали)
Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри стоматології (назва кафедри)		на засіданні кафедри стоматології «13» травня 2026 р. (протокол № 12) Завідувач кафедри _____ (підпис) Звягін С.М. (прізвище, ініціали)

І СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
Повна назва навчальної дисципліни	Терапевтична стоматологія
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Кафедра стоматології
Розробник(и)	Лахтін Юрій Володимирович Звягін Сергій Миколайович
Рівень вищої освіти	Післядипломна освіта, первинна спеціалізація
Семестр вивчення навчальної дисципліни	Згідно календарного плану 2026 р.
Обсяг навчальної дисципліни	50 годин (лекцій – 2, семінарів - 12, практичні заняття - 36)
Мова(и) викладання	Українська
2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі	
Статус дисципліни	Обов'язкова
Передумови для вивчення дисципліни	Ступінь магістра за спеціальністю 221 «Стоматологія»
Додаткові умови	Відсутні
Обмеження	Відсутні
3. Мета навчальної дисципліни	
<p>Розуміти функціональну анатомію зубощелепної системи, біомеханіку жувального апарату, функціональну перебудову жувальної системи, вміти провести клінічне обстеження стану зубощелепної системи, вміти провести ортопедичні методи лікування дефектів коронок зубів, зубних рядів, захворювань тканин пародонта, висково-нижньощелепного суглоба нескладними конструкціями зубних протезів.</p>	
4. Зміст навчальної дисципліни	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Оклюзія. 2. Знімні ортопедичні конструкції. 3. Незнімні ортопедичні конструкції 4. Захворювання СНЩС. 	
5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни	
<p>Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе знати (РН):</p>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Знати функціональну анатомію зубощелепної системи, біомеханіку жувального апарату, функціональну перебудову жувальної системи при патології і після ортопедичного лікування. 2. Знати види і фактори оклюзії, особливості обстеження зубощелепної системи в ортопедичній стоматології. 3. Знати ортопедичні методи в комплексному лікуванні хвороб тканин пародонта. 	

4. Знати ортопедичні методи відновлення дефектів коронок зубів (вкладками, вінірами, штучними коронками, куксовими та штифтовими конструкціями).
5. Знати особливості ортопедичного лікування часткових дистально обмежених дефектів зубних рядів мостоподібними конструкціями.
6. Знати методи надання невідкладної допомоги в ортопедичній стоматології.
7. Знати особливості підготовки порожнини рота до протезування залежно від вибору конструкції протеза.
8. Знати ортопедичні методи лікування при частковій і повній відсутності зубів знімними протезами, механізми адаптації до них.
9. Знати особливості догляду за ортопедичними конструкціями і гігієна ротової порожнини під час користування ними.
10. Знати основні та допоміжні зуботехнічні матеріали Мати уявлення про сучасні технології виготовлення протезів.
11. Знати клініку, діагностику й ортопедичне лікування при підвищеному стиранні твердих тканин зубів.
12. Знати об'єм ортопедичних втручань при зубощелепних деформаціях.
13. Знати методи ортопедичного лікування хвороб скронево-нижньощелепних суглобів, реабілітації хворих.
14. Знати особливості щелепно-лицьового протезування і підготовки хворих до цих втручань, стоматологічну реабілітацію.

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе **вміти (РН)**:

1. Вміти провести клінічне обстеження стану зубощелепної системи.
2. Визначити діагноз дефектів коронок зубів, зубних рядів, захворювань тканин пародонта, висково-нижньощелепного суглоба.
3. Вміти провести ортопедичні методи в комплексному лікуванні хвороб тканин пародонта.
4. Вміти провести ортопедичне лікування та профілактику таких захворювань:
  - підвищене стирання твердих тканин зубів та його ускладнень,
  - часткова відсутність зубів,
  - повна відсутність зубів,
  - захворювання висково-нижньощелепного суглоба, обумовлені порушеннями в зубощелепній системі.
5. Вміти виготовити незнімні та знімні нескладні конструкції зубних протезів (штифтові зуби, коронки, мостоподібні протези тощо).

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:

- ПК 01. Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції, відповідно до професійних стандартів.
- ПК 02. Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.
- ПК 03. Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначити діагноз, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.
- ПК 04. Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.
- ПК 05. Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області з супутніми соматичними захворюваннями.
- ПК 06. Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.

ПК 07. Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.
ПК 08. Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.
ПК 09. Вміння визначати тактику, методи та надавати екстрену медичну допомогу.
ПК 10. Вміння впроваджувати сучасні методи діагностики і лікування.
ПК 11. Спроможність вести нормативну медичну документацію.

7. Роль навчальної дисципліни у формуванні соціальних навичок

Загальні компетентності та соціальні навички, формування яких забезпечує навчальна дисципліна:

ЗК 01. Знання основ законодавства України про охорону здоров'я та їх застосування у щоденній практиці.

ЗК 02. Здатність до абстрактного мислення, пошуку, аналізу, синтезу, опрацювання інформації, зокрема з різних джерел та у взаємозв'язку зі своєю сферою діяльності.

ЗК 03. Спроможність до самооцінки власних досягнень та підвищення їх рівня.

ЗК 04. Спроможність усно і письмово спілкуватися державною мовою при заповненні медичної документації та спілкуванні з пацієнтами.

ЗК 05. Уміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології, володіння навичками роботи з комп'ютерною технікою.

ЗК 06. Спроможність до критичного мислення, аналізу та вирішення ситуативних проблем в медичній практиці.

ЗК 07. Дотримання деонтологічних норм у професійній діяльності (належна професійна поведінка).

ЗК 08. Спроможність реалізувати систему знань і практичних умінь щодо забезпечення здорового способу та безпеки власного життя і пацієнтів, сприяти усуненню його негативних впливів на здоров'я суспільства, сприяти підвищенню якості життєво важливих складових (вода, повітря, харчові продукти і т. д.).

ЗК 09. Демонстрування соціальної активності та відповідальної громадянської позиції у лікарській діяльності.

ЗК 10. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.

ЗК 11. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.

ЗК 12. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.

ЗК 13. Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги, домедичної допомоги за міжнародними протоколами.

ЗК 14. Знати покази, протипокази, побічні дії препаратів які використовуються в лікарській практиці та побічну дію з боку препаратів, які приймаються пацієнтом системно.

8. Види навчальних занять

Лекції:

Естетико-косметичні аспекти протезування зубощелепної системи

Семінари:

Особливості підготовки порожнини рота до протезування

Відновлення дефектів зубів вкладками та вінірами

Застосування куксових та штифтових конструкцій при відновленні повного дефекту коронки зуба

Помилки й ускладнення протезування знімними протезами

Принципи і методи лікування патології СНЩС.

Ортопедичний етап в дентальній імплантології

Практичні заняття:

Робота в кабінеті ортопедичної стоматології

Розбір хворих з ортопедичною патологією зубощелепної системи.

10. Методи та критерії оцінювання**10.1. Критерії оцінювання**

Відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 22 червня 2021 року № 1254 «Про затвердження Положення про інтернатуру, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 17 серпня 2021 року за № 1081/36703.

Виконання програми інтернатури засвідчується заліковими відомостями (відомостями обліку відвідувань та успішності інтерна), які подаються кафедрами закладу вищої освіти, що здійснює підготовку інтернів, до деканату факультету (дирекції навчально-наукового інституту) післядипломної освіти або відділу інтернатури не пізніше, як за тиждень до початку атестації.

Допуск інтернів до проведення атестації для визначення знань та практичних навичок з присвоєнням професійної кваліфікації оформлюється наказом керівника закладу вищої освіти, що здійснює підготовку інтернів.

Для кожної компетенції, практичної навички визначаються в кожному з діапазонів від «А» до «D»:

A: Має знання, описує .

B: Виконує, керує, демонструє під наглядом.

C: Виконує, керує, демонструє самостійно.

D: Вчить або контролює інших у виконанні, управлінні, демонстрації.

Практичні навички/компетентності (ортопедична стоматологія)

№	Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння	Обов'язкова кількість маніпуляцій, медичних процедур (за можливості визначення)
1.	Оцінка стану м'яких тканин обличчя, лімфатичних і слинних залоз, твердих тканин зуба, пародонта і слизової оболонки порожнини рота у дорослих і дітей	C	25
2.	Спеціальні методи дослідження: - ортопантомографія - контактна рентгенографія - радіовізіографія - 3D рентгенографія - гальванометрія	C	5
3.	Зняття відбитків щелеп	C	25
4.	Усунення травматичної оклюзії при хворобах пародонта, вибіркове пришліфування зубів	A	10
5.	Накладання тимчасових шин	B	5
6.	Підготовка коронок зубів до протезування	C	10
7.	Препарування зуба під вкладку і моделювання її	C	5
8.	Визначення класу дефекту зубних рядів	C	25
9.	Визначення жувальної ефективності за Агаповим М. І.	C	25

10.	Припасування і фіксація коронок	С	10
11.	Припасування і фіксація вінірів	В	5
12.	Визначення стану прикусу	С	25
13.	Визначення особливостей оклюзії	С	10
14.	Оцінка рухів нижньої щелепи	С	10
15.	Виконання клінічних функціональних проб	С	10
16.	Моделювання куксової вкладки і подальша її фіксація	В	5
17.	Корекція незнімних і знімних ортопедичних конструкцій	С	10
18.	Зняття коронок	С	10

10.2 Методи поточного формативного оцінювання

1. Заходи з оцінювання результатів проходження інтернатури складаються з поточного, проміжного та підсумкового оцінювання (атестація).
2. Поточне оцінювання здійснюється керівниками груп інтернів закладів вищої освіти шляхом контролю за рівнем оволодіння компетентностями, зазначеними у відомості обліку відвідувань та успішності, яка є додатком до програми підготовки в інтернатурі.
3. У разі, якщо за результатами поточного оцінювання встановлено, що базою стажування не надано необхідного обсягу роботи відповідно до програми підготовки в інтернатурі, вирішується питання із зміни бази стажування.
4. Проміжне оцінювання здійснюється: профільною кафедрою закладу вищої освіти за результатами проходження освітньої частини програми підготовки в інтернатурі; куратором інтернів у закладі охорони здоров'я, в якому проходила практична частина програми підготовки в інтернатурі, з метою перевірки ступеня оволодіння відповідними компетентностями по завершенню вивчення кожного курсу практичної частини програми підготовки в інтернатурі.
5. Результати проміжного оцінювання ступеня оволодіння відповідними компетентностями фіксуються у відомості обліку відвідувань та успішності та враховуються під час підсумкового оцінювання за шкалою відповідно до вимог програми підготовки в інтернатурі за конкретною спеціальністю.

10.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

По закінченню строку підготовки в інтернатурі інтерни проходять підсумковий контроль у формі атестації для визначення знань і практичних навичок з присвоєнням професійної кваліфікації.

Підсумкове оцінювання (атестація) інтернів включає:

- 1) ліцензійний інтегрований іспит «Крок 3»;
- 2) іспит з оволодіння практичними навичками, по закінченню якого проводиться співбесіда зі спеціальності.

Проведення ліцензійного інтегрованого іспиту «Крок 3»:

1) іспит «Крок 3» є стандартизованою формою контролю набуття інтерном компетентностей, визначених програмою навчання в інтернатурі, та оцінювання таких компетентностей. Іспит «Крок 3», як перший етап атестації, розробляється та проводиться державною організацією «Центр тестування професійної компетентності фахівців з вищою освітою напрямів підготовки «Медицина» і «Фармація» при Міністерстві охорони здоров'я України» на основі технологій стандартизованого тестування у письмовій (бланковій) або комп'ютерній формах (в останньому випадку з дотриманням законодавства із захисту інформації). Форма проведення іспиту «Крок 3» визначається Центром тестування при МОЗ.

Іспит з оволодіння практичними навичками та співбесіда зі спеціальності:

- 1) оволодіння практичними навичками перевіряється шляхом виконання інтерном трьох пакетів практичних завдань та ситуаційних задач відповідно до Програми навчання в інтернатурі;
- 2) зміст іспиту базується на визначеному програмою підготовки інтерна переліку практичних навичок та умінь, якими повинен оволодіти лікар (фармацевт)-спеціаліст відповідної спеціальності, та їх необхідної кількості (повторюваності для оволодіння);
- 3) оцінка іспиту з оволодіння практичними навичками та вміннями іспиту здійснюється за системою оцінювання, визначеною у Програмі навчання в інтернатурі;
- 4) для проведення іспиту з оволодіння практичними навичками та вміннями залучають реальних, стандартизованих або віртуальних пацієнтів, манекени, фантоми, прилади, обладнання, набори даних, ситуаційні завдання, з урахуванням особливостей кожної конкретної спеціальності;
- 5) результати іспиту з оволодіння практичними навичками та вміннями оформлюється протоколом засідання атестаційної комісії та доводиться до відома інтернів одразу після закінчення засідання комісії.

11. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

11.1 Засоби навчання	Спеціалізований стоматологічний кабінет з стоматологічною установкою, необхідними приладами і інструментарієм відповідно до переліку виконуваних практичних навичок.
11.2 Інформаційне та навчально- методичне забезпечення	<p style="text-align: center;">РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА</p> <p style="text-align: center;">Основна</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ортопедична стоматологія : підручник / М. М. Рожко, В. П. Неспрядько, І. В. Палійчук та ін.; за ред. М. М. Рожка, В. П. Непрядка. — Київ : Медицина, 2020. — 720 с. 2. Пропедевтика ортопедичної стоматології : підручник / П. С. Фліс, Г. П. Леоненко, І. А. Шинчуковський та ін. ; за ред. П.С. Фліса. — 2-ге вид. — Київ : Медицина, 2020. — 328 с. <p style="text-align: center;">Додаткова</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Clinical manifestations and differential-diagnostic criteria of uncarious lesions of teeth: textbook / S.I. Boitsaniuk, O.P. Andriyishyn, M.O. Levkiv, N.V. Manashchuk, N.V. Chornij // Ternopil. – 2021. - 125 P. 4. Dental caries and its complications in tables and schematic diagrams: textbook/ S.I. Boitsaniuk, M.O. Levkiv, I.Ya. Tsvyntarna, I.V. Antonyshyn // Ternopil -2022 - PE Palyanytsya V.A.,- 151p. 5. Семіологія в стоматології [Текст] : навч. посіб. / М. Я. Нідзельський, Э. Г. Шиян, М. Д. Король [та ін.]. – Полтава : ФОП Мирон І.А., 2017. – 188 с. <p style="text-align: center;">Інформаційні ресурси</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бібліотека медичного інституту СумДУ - http://med.sumdu.edu.ua/index.php/uk/component/content/article/2-uncategorised/21-biblioteka-medichnogo-institutu-sumskogo-derzhavnogo-universitetu

	<p>2. Інституційний репозитарій СумДУ - http://essuir.sumdu.edu.ua/?locale=uk</p>
	<p>3. Бібліотека СумДУ - http://library.sumdu.edu.ua/</p>
	<p>4. Інтернет-ресурси http://library.sumdu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=34&lang=uk</p>
	<p>5. Наукові ресурси України http://library.sumdu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=382&lang=uk</p>
	<p>6. Тематичні (медичні науки) ресурси http://library.sumdu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=697&lang=uk</p>